

מדברים אוטיזם 2016

תמורות בטיפול, חינוך ומחקר

הכנס הארבעה-עשר

בחסות החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל-אביב
לזכרו של ד"ר רוברט זימין ז"ל

הכנס יתקיים בימים חמישי ושישי, 22-23 בספטמבר 2016,
י"ט-כ' באלול, תשע"ו

תכנית כללית

יום חמישי 22.9.2016

יום מליאה באולם בר שירה

הרשמה והתכנסות	08:00-08:30
פתיחה וברכות	08:45-08:30
מושב פתיחה: "משפחה לפני הכל" — על התבוננות חדשה, התמודדות ומשאבים	08:45-10:45
מושב צהריים: מה שבין כאן ועכשיו למחר ואחר-כך...	11:45-13:45
מושב אחר הצהריים: אנחנו ואתם — על מודעות וגיבוש זהות עצמית אצל ילדים ומתבגרים על הרצף האוטיסטי	14:30-15:45
פאנל: תשדורות ממוח שונה? זהות ותקשורת אוטיסטית במבט רב תחומי	15:45-16:30

יום שישי 23.9.2016

יום סדנאות בבניין מקצועות הבריאות

התכנסות והרשמה	07:45-08:15
סבב סדנאות ראשון	08:15-10:15
הפסקת קפה	10:15-11:00
סבב סדנאות שני	11:00-13:00

12:30-13:15 פיתוח יכולות משחק, אינטראקציה חברתית ושיח בקרב ילדי גן עם ADS בתפקוד גבוה בקבוצות חברתיות בשילוב עם בני גיל בהתפתחות תקינה

פרופ' נירית באומינגר-צביאלי, ביה"ס לחינוך אוניברסיטת ברא"ל
גב' דגנית איתן, **גב' שגית הושמנד**, **גב' אופירה רג'ואן**
דוקטורנטיות בביה"ס לחינוך אוניברסיטת בר אילן
מבט על פרויקט חדשני וייחודי המציע התערבות ממוקדת לפיתוח יכולת חברתית מוכללת בקרב ילדי גן עם ASD בתפקוד גבוה בשילוב עם עמיתים.

13:15-13:45 בעיית הוויסות העצבי באוטיזם ממצאים אחרונים וכיווני מחקר
ד"ר יורם בונה, המחלקה לאופטומטריה ומדעי-הראייה, אוניברסיטת ברא"ל

13:45-14:30 הפסקת צהרים

מושב אחר הצהריים אנחנו ואתם – על מודעות וגיבוש זהות עצמית אצל ילדים ומתבגרים על הרצף האוטיסטי

14:30-15:15 "בעצם הקבוצה תמצא נחמה" שיחות דרך הקלדה בקבוצות
יעל כהן, מטפלת בתנועה והבעה דרך הקלדה, מנחת קבוצות ילדים ומתבגרים אוטיסטים

15:15-15:45 פיתוח יכולות להתבוננות עצמית ומיומנויות תקשורתיות עם ילדים ונוער בתפקוד נמוך באמצעות טיפול קבוצתי במוזיקה
שירלי קובלסקי, מטפלת באמצעות מוסיקה ותנועה M.A., במשרד החינוך ובעמותת לילדים בסיכון

15:45-16:30 פאנל: תשדורות ממוח שונה? זהות ותקשורת אוטיסטית במבט רב תחומי
מנחה: **סולה שלי**, כותבת ומרצה, ממקימי אס"י הקהילה האוטיסטית בישראל
משתתפים:

חן גרשוני, אוטיסט, פובליציסט, פעיל חברתי ומרצה
רוני גיל, אוטיסט, אקטיביסט, מחלוצי הקהילה האוטיסטית בישראל
ד"ר סמדר פלק-פרץ, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין, מכללת תלפיות
אייל שחל, אוטיסט מתקשה בדיבור ואת הטקסט שכתב תקריא אמו ד"ר **שונית שחל-פורת**
אסף מופסא' מרקוביץ, אוטיסט, מוזיקאי, יוצר ומבצע, תלמיד האקדמיה למוזיקה ומחול בירושלים

יום שישי 23.9.2016 יום סדנאות בבניין מקצועות הבריאות

07:45-08:15 התכנסות והרשמה

08:15-10:15 סבב סדנאות ראשון

10:15-11:00 הפסקת קפה

11:00-13:00 סבב סדנאות שני

יום חמישי 22.9.2016 יום מליאה באולם בר שירה

08:00-08:30 הרשמה והתכנסות

08:45-08:30 פתיחה וברכות

ד"ר תמי ברשליטא, החוג לריפוי בעיסוק ב"ס למקצועות הבריאות, הפקולטה לרפואה אוניברסיטת תל אביב
גב' לאה-רחלי יעקב, מרפאה בעיסוק, המעון הטיפולי לילדים תה"ש, מתי"א מיתר, עמותת "מכוונים גבוה"

הזמר לירון לב ואסף מרקוביץ
בביצוע שיר של איל שחל "יום יבשה".

מושב פתיחה 'משפחה לפני הכל' – על התבוננות חדשה, התמודדות ומשאבים

08:45-09:30 אימא, מה זה אוטיסט? – דיבור גלוי על אוטיזם בין הורים לבין ילדיהם האוטיסטים ומשמעותו בתהליך גיבוש הזהות העצמית שלהם
מירי אשכר-ביטון, יועצת משפחתית ומנחת קבוצות הורים, אימא לילד אוטיסט

09:30-10:15 הורות לילד עם אוטיזם – מבט אל משאבים מקדמי התפתחות וצמיחה
ד"ר אילת סימן טוב, רכזת סגל מחקר במכללת סמינר הקיבוצים.
אונ' תל אביב ואונ' בר אילן

10:15-10:45 זוגיות על הרצף – על הצורך בקשר זוגי והדרך ליצירתו אצל בוגרים על הרצף האוטיסטי
יונתן דרורי, פסיכולוג מלווה את מרכז ההכוונה והיעוץ לזוגיות מטעם עמותת אפ"י – אספרגר ישראל

10:45-11:15 ליהיות אחות של' – סיפור אישי, ח"י יחד עם שני אחים אוטיסטים
אביטל קירשנבוים, מחברת הספר "הודיה בת 20"

מיטל לאמור בביצוע בכורה לשיר 'צוללת'
מילים: אביטל קירשנבוים; לחן: מיטל לאמור

11:45-11:15 הפסקה, מפגש רעים וכיבוד קל

מושב צהרים מה שבין כאן ועכשיו למחר ואחרי-כך...

11:45-12:00 'הזמנה לשקט' – זמן וקשיבות במרחב שבין מחשבה למעשה, דרך מיינדפולנס ויצירה
שרית זלצר, מטפלת בהבעה ויצירה, מדריכה מטפלת בקשיבות, העמותה לילדים בסיכון

12:00-12:30 טיפולים פסיכיאטריים באוטיזם – הווה ועתיד
פרופ' דורון גוטהלף, מנהל היחידה לפסיכיאטריה של הילד והמתבגר, בית החולים תל השומר

סדנה מס' 1 מבט דינמי ורב מערכתי על העבודה הטיפולית עם ילדים והורים בגני תקשורת

מנחות: ד"ר איילת מימרן, פסיכולוגית קלינית; ד"ר יפעת זיידמן, פסיכולוגית קלינית; ד"ר דניאל זאוי, פסיכיאטרית ילדים ונוער; גב' רלי קריב, פסיכולוגית קלינית, סגנית מנהלת התחנה; ד"ר רועי אלדור, פסיכולוג קליני מנהל התחנה ע"ש אילן בשיתוף אית"א.

הטיפול הבריאותי המקדם בגני התקשורת בירושלים, בנוי סביב שלושה מוקדי טיפול – הגן, על מכלול הטיפולים הניתנים בו; המרכז הטיפולי, בו ניתנים טיפולים פארארפואיים בשעות אחר הצהריים בנכחות ובשיתוף ההורים, ותחנת אילן, הנותנת ליווי פסיכולוגי ורפואי לילדים ולהוריהם. שלוש המערכות הפועלות ביזרות טיפול שונות, מתייחסות אינטגרטיבית לחיי הילד ומשפחתו ובהתאם מקיימות קשר קבוע בדיונים והתייעצויות משותפות לגבי כל אחד מהילדים בגן. עבודת צוות גני התקשורת, אותה נציג ונדגים בסדנה, מכוונת להבנה מעמיקה ורב-מימדית של צרכי הילד, הוריו ומשפחתו. העבודה בתחנת אילן, בעלת הוותק במתן טיפול לילדים והורים בירושלים, מאפשרת התאמת התכנית הטיפולית תוך התייחסות למעגלים הרחבים בחיי הילד, דרך ההורות, המשפחה, הגן והקהילה.

סדנה מס' 2 קורס קש"ת – קורס להכשרת הורים ובני משפחה לתקשורת מיטבית

מנחות: ד"ר נעמי הדס לידור, החוג לרפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב המכללה האקדמית אונ, רונית בוזלי, מרפאה בעיסוק – M.sc, מרכז יה"ל.

קורס קש"ת (קידום, שיתוף, תקשורת) פותח ע"י ד"ר נעמי הדס לידור, על תורתו של פרופ' פוירשטיין על תפיסת ההחלמה וזכתה להכרה בינלאומית. הקורס מהווה התערבות קצרת מועד, מוכחת ראייתית, יעילה, מתמקדת ותומכת בהורה ובתקשורת שלו בתוך המשפחה ובסביבות חיי השונות. מטרת הקורס: לשפר את איכות חיי ההורה והמשפחה כולה באופן המתחבר אל הבריאות במקום אל המוגבלות, להפוך את ההתמודדות להזדמנות לצמיחה של המשפחה, ללמוד לפתור בעיות בחיי היומיום ולנהל אותם, להיות פעיל, מעורב ואחראי לליווי של בן המשפחה והמשפחה כולה. הקורס מקנה להורה כלים להבין, להסביר, להתמודד בבית ומחוצה לו. במסגרת הסדנה נתנסה ונכיר את הקורס באופן חווייתי.

סדנה מס' 3 תרגול אומנויות לחימה ככלי טיפולי בילדים ונוער מאובחני ASD

מנחה: עידו לאופר, מטפל באומנויות לחימה, יו"ר האגודה לטיפול באומנויות לחימה, ביה"ס נתיב ת"א. טיפול בעזרת אומנויות לחימה משתמש במבנה ובטכניקות של אומנויות לחימה לצורך טיפולי. במסגרת זו, פרטנית וקבוצתית, נעשה שימוש בתרגילי עבודה בזוגות, משחקים קבוצתיים ואימון אישי תוך רתימת הכוחות הבריאים של כל מטופל מחוץ לקליניקה. על מנת לעלות את יכולת התקשורת של המתאמנים, נלמדים ומתורגלים הקשבה, קריאת כוונת היריב, שיקוף תקשורת וורבלית ותגובות, מנגע בתנועה, וויסות תנועות הגוף וקולות ושיפור יכולות גופניות. כתוצאה מכך תחושת המסוגלות וההצלחה של המטופלים גדלה ויכולת ההשתתפות שלו בפעילויות חברתיות במסגרות המשפחה, מוסדות הלימוד והקהילה עולה. בסדנה נאפשר להתנסות ולבחון מדגם ממשחקים וטכניקות אלו:

- לימוד קאטה פשוטה
- תרגול עבודה בזוגות
- שימוש בנשימה ככלי לרוגע, ריכוז והקשבה

סדנה מס' 4 גיבוש זהות עצמית ומינית חיובית ומציאותית בקרב ילדים וצעירים עם אוטיזם

מנחה: רונית ארגמן MSW, מטפלת מינית מוסמכת, מנהלת מכון ארגמן.

בסדנה יוצגו: מודל של פיתוח זהות עצמית חיובית ומציאותית המתחיל בגיל הילדות ומתעצם במהלך גיל ההתבגרות (כחלק משלבי ההתפתחות הנורמטיביים). כך שיוכלו להגיע לבגרות עם תשתית פנימית שתאפשר מיצוי פוטנציאל אישי בכלל ויצירת קשרים אינטימיים בפרט. בחינת הקשר שבין קושי בהגדרת הזהות הכללית של הפרט (כולל קושי בהתמודדות עם אבחנת האוטיזם ומאפיינים התנהגותיים ופסיכולוגיים של הלקות) ובין דיווח על נטייה חד-מינית /או הפרעת זהות מגדרית. זאת תוך הצגת מקרים קליניים. מצבים בהם יש חשד סביר לקיום של הפרעת זהות מגדרית, יוצפו דילמות הנוגעות להתערבויות אפשריות כאשר מדובר באנשים עם אוטיזם.

סדנה מס' 5 השתלבות ילדים ונוער על הרצף האוטיסטי בתנועות הנוער.

מנחות: בשמת בר נדב, פסיכולוגית ארגונית, מנ"כלית יוזמות השילוב; אורית שליאכטר, עובדת סוציאלית, אחראית השילוב במועצת תנועות הנוער תנועות הנוער הן גוף מחנך מרכזי בחינוך הבלתי פורמאלי. עם השנים התגבשה בתנועות הנוער התפישה שילדים ונוער עם צרכים מיוחדים הם חלק מקהל היעד, והשתלבותם מיטיבה אתם ועם כלל החניכים והפעילים בתנועה. הסדנה תפתח בפאנל של נציגים מנקודות מבט שונות: אתגרים והצלחות. בתום הפאנל, המשתתפים ידונו בנושאים:

- הגדלת מספר החניכים ברצף האוטיסטי, המשולבים בתנועות.
- פעילות לשינוי עמדות.
- היערכות שתאפשר השתלבות מיטבית, לאורך שנים.
- מה הוא שילוב מיטבי?

סדנה מס' 6 מודל ה-DIR בטיפול בילדים עם קשיים מורכבים מינקות לבגרות, הסתכלות מערכתית דינמית בטיפול בילדים עם קשיים מורכבים לאורך הילדות והנערות

מנחה: ד"ר עליזה ויג, פסיכולוגית קלינית מכון סימני קשר.

גישת הערכה וטיפול לילדים מורכבים צריכה לכלול התייחסות למספר היבטים מרכזיים כולל יכולות התפתחותיות, יכולות הקשורות לעיבוד סנסומוטורי, ומרכיבים רגשיים ומערכתיים. מודל ה-DIR מהווה מודל המאפשר להבין ולמפות תפקודים של ילדים מורכבים, ההתמודדויות של משפחתם וסביבתם, ולתת דרכי התערבות ייחודיים ועזרה במציאת הדרך הטיפולית הנכונה והייחודית לכל ילד תוך התייחסות לצרכים המיוחדים לכל ילד באופן אינטגרטיבי. סדנה זו תתן פרספקטיבה רחבה על עבודה עם ילדים בעלי קשיים מורכבים תוך התייחסות לדרכי התערבות בבית ובקהילה. הסדנה תכלול חשיבה על חיי היום יום ומאפיינים מגוונים של ילדים מורכבים, אסטרטגיות ומנגנוני שינוי בטיפול ומחוצה לו.

הסדנה כוללת שימוש בתאורי מקרה, סרטי וידאו של ילדים מורכבים ודיון בהשתתפות הקהל בסוגיות נבחרות בנושא.

סדנה מס' 11 במבט משותף – מבט רטרוספקטיבי, התבוננות על המסע המשותף המתגבר של הטריאדה הורה-ילד

מנחה: גב' מיכל שניר ינאי פסיכולוגית התפתחותית ראשית של יחידת האבחון במרכז מילמן, מדריכה.

גב' אורנה מיק, ראש תחום קלינאות תקשורת במרכז מילמן. גב' ענת אופנהיים, ראש תחום רפוי בעיסוק מרכז מילמן. סדנה זו הינה מפגש המדגים את חשיבות העבודה המשולבת של טיפול ילד הורה-מטפל החיוניים להתפתחות רגשית-חברתית. נדנים כיצד מתקיימת חשיבה משותפת של צוות רב-מקצועי (פסיכולוגית התפתחותית, קלינאית תקשורת ומרפאה בעיסוק) במהלך הטיפול.

בסדנה נשמע ראיונות של בוגרים עם אוטיזם, המשתפים אותנו היכן הם היום מבחינת היחסים הרגשיים והחברתיים שלהם. בוגרים אלה היו בטיפולם כילדים צעירים ואנו ניעור בדבריהם כדי להתבונן ולחשוב על היבטים התפתחותיים החשובים להתפתחות הילד ביחסי גומלין.

אנו ננצל במה זו, כהזדמנות ללמידה רטרוספקטיבית. ניעור בדברי הבוגרים והכתבים שלהם. נדגיש מספר היבטים ונסה לשפוך אור ההבנה של התהליך הטיפולי.

סדנה מס' 12 יחסי ההנחיה המשתפת בין ההורה-המטפל ובין הילד עם ASD

מנחה: דורון זהר – מנחה תכניות טיפול ומדריך הורים מוסמך RDI.

הנחיה משתפת היא מערכת היחסים הטבעית בין הורה לילדו. האוטיות פוגע ביחסים אלה והסדנה מיועדת ללימוד הדרכים לשיקום ולהחזרת תחושת המסוגלות ההורית והמוטיבציה הילדית לסקרנות, להתנסות ולגילוי משותף. נלמד כיצד ליצור אווירת שהות משותפת נינוחה ויעילה, הכוללת התאמה אישית של רמת האתגר מצד אחד, עם תחושת הכלה וביטחון מצד שני. נלמד איך להתאים פעילויות, איך להבנות אותן, איך ליצור עניין ולהתגבר על התנגדויות וקייבונות ואיך לקדם יוזמה ויכולת להכלת הזולת. נלמד ונתרגל הבניית מצבי התנסות דינאמיים הדרושים כדי לשקם את יחסי האמון ואת הסקרנות להתנסויות משותפות ולהתגברות מוצלחת על אתגרים מותאמים ברמות חוסר ודאות הולכות וגדלות. הסדנה תלווה בסרטונים וסימולציות.

סדנה מס' 9 לנצח על תזמורת מיוחדת – חווית המטפל בהנחיית קבוצות של מתבגרים על הספקטרום האוטיסטי

מנחה: גב' שירה גיל עד, פסיכולוגית קלינית, מנהלת מערך טיפולי משלים רחובות, גב' נטע אמיר מרפאה בעיסוק, מטפלת מערך טיפולי משלים רחובות, גב' רותם רוזן מרפאה בעיסוק מטפלת ומדריכה, מערך טיפולי משלים חולון.

הסדנה תעסוק בחוויות ובתחושות הקאונטר-טרנספרנסיאליטיות עימן מתמודדים מטפלים המנחים קבוצות של נערים על הספקטרום האוטיסטי. נפתח בסקירה קצרה של ספרות רלוונטית לתחום: קאונטר-טרנספרנס בהנחיית קבוצות בכלל, ובעבודה עם אוכלוסיית הרצף האוטיסטי בפרט, ולאחריה שתי הצגות מקרה של מרפאות בעיסוק העובדות עם נוער ASD במסגרת מרכזי המערך הטיפולי המשלים של העמותה לילדים בסיכון: האחת של קבוצת הומור למתבגרים צעירים, והשנייה של קבוצת הכנה לעולם העבודה.

נעסוק בנושאים: הינכחות המטפל כמנחה הקבוצה, שמירה על "קשב קבוצתי משותף" מול מצבים של אבדן קשב תכוף. אמנות יצירת הסינכרוניזציה בין מקצבים שונים. התמודדות עם "התקפות" תכופות על יכולת החשיבה של המטפל. תנודות בין תקווה לייאוש, בין יצירת משמעות לריקונה.

סדנה מס' 10 קבוצת גופנפש – מיינדפולנס למתבגרים על הספקטרום האוטיסטי

מנחה: גב' עינת ורזר, טיפול בתנועה, מורה ליוגה, פסיכותרפיוטית קוגניטיבית-התנהגותית.

כיתת ASD, תיכון למתבגרים עם הפרעות נפש, קליניקה פרטית בגבעת ח"ן.

מיינדפולנס – קשיבות: הפנייה מכוונת של תשומת לב למה שקורה כאן ועכשיו, ללא שיפוטיות. מדובר בטכניקות מהמזרח שהותאמו למערב, העושות שימוש במדיטציה כאסטרטגיה לווטיות עצמי ומודעות עצמית המאפשרות הבנה של העולם הפנימי.

תרגול קבוע של מיינדפולנס בתוך הטיפול וכחלק קבוע משגרת החיים תורם לתהליכים של עיכוב תגובה, ויסות רגשי ושליטה על מוקד הקשב, המתרחשים לאורך היום, מעבר לזמן התרגול עצמו. התרגול עוזר בהפחתת מתח, חרדה, תסמינים פיזיולוגיים ודיכאון. תורם לתחושה של רוגע, ריכוז ושמחה, הגברת יכולת ההכלה והאמפטיה.

בסדנה נתנסה באוסף של חוויות ותרגילים שונים המתאימים לאוכלוסייה של מתבגרים על הספקטרום האוטיסטי, כחלק מעבודה בקבוצה טיפולית.

סדנה מס' 7 התבגרות על הרצף האוטיסטי בצל הגירושין

מנחה: טלי ברק, יועצת חינוכית, מתאמת הורית ומגשרת למשפחה.

גם הורים לילדים אוטיסטים מתגרשים. במקרים רבים הגירושין הם פועל יוצא של המורכבות והעומס הרגשי והכלכלי הנובע מגידול ילד מיוחד. במצבים כאלה הפגיעה עלולה להיות קשה הן לאור רגשי האשמה שחווים ההורים, הן בקושי לתוך לילדים את הסיטואציה ולמנוע רגרסיה במצבם והן ביכולתם המוגבלת של הילדים להכיל את השינוי ולהביע את שעורב עליהם.

בסדנה נדון בנושאים הבאים:

- תכנון וניהול הליך גירושין באופן מיטבי. איך לבשר לילדים ועד כמה ראוי לשתף אותם בתהליך?
- מי ישמיע את קולם של הילדים? חשיבות מציאת עוגן ומוקדי וודאות בתוך הכאוס.
- איתור מוקדי פגיעות וסיכון והצגת דרכי התמודדות.
- איך יראו החיים אחרי הגירושין?
- ההורים כמודל לילדים בהתמודדות וצמיחה משברים.

סדנה מס' 8 אתגר ההתבגרות – הטיפול בגיל ההתבגרות, החברה וההתמודדות של נערי ASD

מנחה: עדנה אתרוג, קלינאית תקשורת. מכללת ספיר, מכללת אחווה וקליניקה פרטית.

הקשיים של ילדי ASD עם הגיעם לגיל ההתבגרות, מחדדים את השונות שלהם בחברת השווים ובחוסר הבנתם את הקוד החברתי וכיצד מתנהלים בו.

מטרת הסדנה: להציג סגנון עבודה, של תקשורת דרך משחקים, עם מתבגרים המושתת על המודל האקולוגי הרותם את הנער, ההורים והסביבה הקרובה ליצירת שינוי בהתנהלות הביתית והחברתית.

בסדנה יוצגו תיאורי מקרה ויודגם מודל טיפולי. נדון כיצד ליצור אינטגרציה מהמידע שנאסף וכן, נצור מטרת טיפול ממוקדת. נשלב בין העברת מסר מדויק, שפה ותקשורת חברתית. נראה את חשיבות תחומי השפה והשפעתם על התקשורת החברתית וההצלחה בחברת השווים. יודגמו פעילויות שונות בהם נראה כיצד ההתנהלות במשחק מדינמה את החיים האמיתיים וכיצד שינוי בתהליך החשיבה במשחק משפיע על התנהלות בשגרה. הסדנה תתמקד בעבודת קלינאית התקשורת עם מתבגרים.

סדנה מס' 13 הרחבת חוויית ההשתייכות לקהילה כמצע לבניית תפיסת עולם ערכית אצל תלמידים אוטיסטיים בבית ספר "חורשה"

מנחות: גב' מיכל שילה, מנהלת ביה"ס. גב' אורלי כרמי, מרפאה בעיסוק ומחנכת.

הנחלת ערכים כחלק מתכנית חינוכית, מבוססת על הדגשת האחריות ההדדית שיש בין היחיד והקבוצה ועל בניית חוויית שייכות לקהילה — למעגל החברתי. יצירת טקסים ואירועים בעלי משמעות אישית וחברתית, הנחווים במשותף וחוזרים על עצמם באופן מסורתי במעגל השנה וברצף הגדילה וההתפתחות תומכים בתהליך זה.

בסדנה נספר ונראה כיצד מעורבות בפעילויות אלה ובאינטראקציות חברתיות משמעותיות תורמות לבניית תפיסת עולם ערכית אצל תלמידינו.

סדנה מס' 14 דיאלוג ללא מילים, התנסות בטכניקת שיקוף מוסיקלי לשם עידוד רגעי קשב משותף והרחבת אופני תקשורת.

מנחה: הדס שמואל, מטפלת רגשית באמצעות מוסיקה, בוגרת תואר שני והכשרה מתקדמת בטיפול ונגנת בחינוך המיוחד, עובדת מעל עשור עם אוכלוסיות מיוחדות ובייחוד ילדים בעלי אוטיזם הנמצאים בתפקוד נמוך ובינוני.

ילדים רבים עם אוטיזם שרים, ממלמלים אך אינם מדברים. הסיבה לאי-הבשלת מערכות הקוגניציה וההפקה לכדי דיבור אינו ידועת דיון אך ההשפעה של תרפיה במוסיקה על אוכלוסייה עם אוטיזם נחקרה ומוכיחה את עצמה בכל פעם מחדש. בסדנה יוצגו תיאורי מקרה מחדר הטיפולים, נתנסה בהקשבה, ללא מילים. בתחושות השונות שעוברות עלינו עם כלי נגינה שונים, בדיאלוג בניהם, בתדרים, במרקמים במהות הבחירה. נהיה כמטפלים, נהיה מטופלים ונעמוד על ההבדל, יתרונות וחסרונות של מודל ההקשבה וההזמנה לדיאלוג, ללא מילים.

סדנה מס' 15 מסע מילדות לבגרות — אימונים לבגרות בגישה התנהגותית

מנחה: מיכאל בן צבי BCBA וקרן ארז מנתחת התנהגות, מנהלת מרכז מטר"ה.

התנהגות בוגרת של נערה/מבוססת על מאגר התנהגויות, מיומנויות שנרכשות בהדרגה, ולא בשנת התבגרות מסוימת. זה מחייב לכלול תכניות מטרימות לכך כבר בגיל צעיר יחסית. הסדנה תעסוק בתכנון וביצוע אימונים למיומנויות בתחומים של עצמאות תפקודית, בהגדרת מאד ברורות של ההתנהגויות. הפעלת אימון כמשחק, ויצירתיות בתכניות ההכשרה, התאמת המוטיבציה עם עליה בגיל, הכשרה טובה של הורים ומלווים לאימון יעיל. במהלך הסדנה יוצגו תיאורי מקרה אותנטיים של התמודדות משפחות עם גיל ההתבגרות אצל מתבגר אוטיסטי.

סדנה מס' 16 תוכנית הכנה לחיים במרכז חינוך ליאו באק: תיאוריה, פרקטיקה וסיפור אישי

מנחות: גב' רותם רוזן, מרפאה בעיסוק, גב' נריה אלגנד כגן, מרפאה בעיסוק, מרכז חינוך ליאו בק בחיפה.

מעטים מהמבוגרים עם ASD מצליחים למצוא עבודה, להתגורר מחוץ לבית ולקיים יחסים חברתיים או זוגיות ומשפחה (Balfe & Tantam, 2010). תקופת ההתבגרות הנה תקופה קריטית להכנה לקראת המעבר לבגרות עבור אנשים עם ASD ומשפחותיהם (Hendricks, 2010). במערך הכנות התקשורתיות בתיכון ליאו-באק פועלות מספר תכניות ייחודיות של הכנה לחיים, בהתבסס על יחידת החינוך לעבודה ל"ב 21 (רייטר ושות', 2009). בסדנה יוצגו שתיים מהתכניות המרכזיות של המערך, וכן שיתוף בסיפורי ההצלחה האישיים וחווייתיהם של כמה מבוגרי התכנית.

סדנה מס' 17 "אבל אני תמיד נשאר אני": סוגיות של זהות בטיפול באומנות בקבוצה עם בני נוער המצויים על הספקטרום

מנחה: קטרין פרנקל M.A, מכללת בית ברל ומשרד החינוך.

המילה "אוטיזם" נגזרת מהמילה היוונית "אוטוס" (autos) ומשמעותה "העצמי". אוטיזם הוא לא רק משהו שאדם סובל ממנו אלא שהוא נתפס כמרכיב חשוב ואינהרנטי בזהותם העצמית (Bagatell, 2007). בגיל ההתבגרות, במעבר בין הילדות לבגרות, ובין תלות ועצמאות, מתגבשת הזהות העצמית והשייכות החברתית והתרבותית. זהו תהליך מורכב וקונפליקטואלי, ואצל נוער המצוי על הספקטרום במיוחד. הסדנה מבוססת על עבודה קבוצתית בטיפול באומנות עם כיתה של ASD בחטיבת ביניים במרכז הארץ. הסדנה תישא אופי התנסותי וחווייתי ומטרתה להציע דרכים וכלי עבודה בטיפול באומנות בקבוצה שבאמצעותם ניתן לעלות ולעבד סוגיות של זהות, שייכות והתקשרות בין אישיים עם בני נוער המצויים על הרצף ה-ASD.

סדנה מס' 18 להביט לאספרגר בעיניים ולהתאהב — הורות מאושרת לתאומים אספרגרים. מבט אל תוך חווית ההורות

מנחה: אלונה ירדן מחברת הספר "המדריך לגידול ילדים עם תסמונת אספרגר".

בסדנה אחלוק אתכם את הדרך אותה עברנו עד האבחון ואיך ששינוי השביל בו צעדנו השפיע על המאובחנים ועל המשפחה. תוכלו לקבל הצעה לצורת החשיבה של האספרגרים, להיניח שעל פיו הם פועלים, למאפיינים העיקריים של האבחון ואיך כל זה ישפיע עליכם בתור הצוות המטפל של הילדים.

אחלוק אתכם את החוויות הטובות, המצחיקות והסיטואציות אליהן נקלעתי עם האספרגרים שלי ואשמח לשמוע חוויות מצחיקות שגם אתם חוויתם. תוכלו להבין את הלך הרוח והחוויות של ההורים מכל מצב ומצב אליו אתם נקלעים עם הילדים ובכך להפוך אותם לשותפים אמיתיים למסע שלכם ונקנה במסר מוקלט ומחמם את הלב מהאספרגרים הפרטיים שלי.

סדנה מס' 19 דרמה, דרמה, דרמה, משחק כגשר לתקשורת בין אישית

מנחה: אמיר אבני מטפל בדרמה, B.ed, מכון: "מעבר לקשת", בית ספר על יסודי "אורים" בבאר שבע.

סדנה חווייתית גם לאלה שחוששים מהדרמה. נגישה, קשובה וכיפית. זה כארבע שנים אני נפגש עם קבוצות על הרצף האוטיסטי ומקיים פגישות לפי מודלים של דרמה תרפיה, טפול נרטיבי, וגישה החתירה למגע 'engagement', גישה שפיתחתי. המטרה תמיד היא הרחבת מנגד התקשורת. הדרמה עושה פלאים. היא חוט וגשר לתקשורת שלעיתים היא אחרת או נוספת לתקשורת הרגילה. מוציאה חוש הומור, מאפשרת את ההתבוננות על האחר, משחררת ומשעשעת. בסדנה אנחנו נחוה ביחד תהליך מלא של מפגש מחימום דרך דרמה מרכזית ועד לסגירה בדיוק כפי שאני עובד עם הקבוצות אותן אני מנחה. אני אגע בכמה רמות של תקשורת. נעבוד בדרמה עם אנו מסייע, סיפור ותפקידים.

סדנה מס' 20 כלים ליצירת קשר עם ילד בספקטרום האוטיסטי מעולם הליצנות הרפואית

מנחות: שושי אופיר, ליצנית רפואית MA, המרכז הרפואי זיו, צפת וחמוטל אנדי ליצנית רפואית.

הליצן מתאים את עצמו לכל ילד לפי צרכיו ועם זאת מקפיד להישאר במהות הליצנית שלו. הליצן פועל ממה שהוא מרגיש וחי כאן ועכשיו דבר זה יוצר משחק כנה ומשותף כל פעם מחדש — לילד, לילצן ולמטפל שמתחבא בתוך הליצן.

הליצן בוחר ומשנה מרגע לרגע את הסטוס שלו אל מול הילד/הנער/המבוגר אתו הוא עובד. הוא מקשיב ליוזמת הילד/ה ומגיב אליה, ומכאן יוצא למשחק משותף עם הילד שנוצר מיוזמת, רצון וצורך הילד. דבר זה תורם להארכת טווח התקשורת, העמקתה וכתוצאה המשחק המשותף.

בסדנה נכיר ונתרגל כלים ליצניים המחזדים את ההקשבה והמעודדים תגובה כנה ואתנטיות של המטפל על מנת ליצור מרחב משותף המהווה את הבסיס לתחילת התהליך הטיפולי.

11:00-13:00 סבב סדנאות שני	8:15-10:15 סבב סדנאות ראשון
<p>סדנה מס' 2 רונית בוזלי וד"ר נעמי הדס-לידור קורס קשת — קורס להכשרת הורים ובני משפחה לתקשורת מיטבית</p>	<p>סדנה מס' 1 ד"ר איילת מימרן, ד"ר יפעת זיידמן, ד"ר דניאל זאווי, גב' רלי קריב, ד"ר רועי אלדור מבט דינמי ורב מערכתי על העבודה הטיפולית בירושלים עם ילדים בגני תקשורת ועם הוריהם</p>
<p>סדנה מס' 4 רונית ארגמן "גיבוש זהות עצמית ומינית חיובית ומציאותית בקרב ילדים צעירים עם אוטיזם"</p>	<p>סדנה מס' 3 עידו לאופר תרגול אומנויות לחימה בשיטת טיפול בילדים ונוער מאובחני ASD</p>
<p>סדנה מס' 6 ד"ר עליזה ויג מודל ה-DIR בטיפול בילדים עם קשיים מורכבים מינקות לבגרות. הסתכלות מערכתית דינמית בטיפול בילדים עם קשיים מורכבים לאורך הינקות, הילדות והנערות</p>	<p>סדנה מס' 5 בשמת בר נדב ואורית שליאכטר אתגרים, הזדמנויות, הכשרה, משמעות וחוויה אישית של השתלבות ילדים ונוער על הרצף האוטיסטי בתנועות הנוער</p>
<p>סדנה מס' 8 עדנה אתרוג אתגר התבגרות — הטיפול בגיל ההתבגרות, החברה וההתמודדות עם נערי ASD</p>	<p>סדנה מס' 7 טלי ברק התבגרות בצל גירושין</p>
<p>סדנה מס' 10 גב' ענת וחרג קבוצת גוף נפש — מיינדפולנס למתבגרים על הספקטרום האוטיסטי</p>	<p>סדנה מס' 9 שירה אלעד, נטע אמיר, רותם רוזן "לנצח על תזמורת מיוחדת" — חווית המטפל בהנחיית קבוצות של מתבגרים על הספקטרום האוטיסטי</p>
<p>סדנה מס' 12 דורון זוהר יחסי הנחיה המשתפת בין המטפל ובין הילד עם ASD ככלי לבניית מודעות עצמית</p>	<p>סדנה מס' 11 מיכל ינאי שניר "במבט משותף" — מבט רטרוספקטיבי, התבוננות על המסע המשותף המתגבר של הטריאדה הורה-ילד</p>
<p>סדנה מס' 14 הדס שמואל דיאלוג ללא מילים = התנסות בטכניקת שיקוף מוסיקלי לשם עידוד רגעי קשב משותף והרחבת אופני תקשורת</p>	<p>סדנה מס' 13 מיכל שילה ואורלי כרמי הרחבת חווית ההשתייכות לקהילה כמצע לבניית תפיסת עולם ערכית אצל תלמידים אוטיסטים בבית ספר "חורשה"</p>
<p>סדנה מס' 16 רותם רוזן ונריה אלגד תוכניות הכנה לחיים במרכז חינוך לילאי בק: תאוריה, פרקטיקה וסיפור אישי</p>	<p>סדנה מס' 15 מיכאל בן צבי מסע מילדות לבגרות — אימונים לבגרות בגישה התנהגותית — למשפחה וליחיד — דרך משחק ויצירתיות באימוני הכשרה</p>
<p>סדנה מס' 18 אלונה ירדן "הורות מאושרת לתאומים אספרגרים". מבט אל תוך חווית ההורות, הכלים והלקחים שלמדתי בדרך בה צעדתי שבסופה אפשר לומר בוודאות שאני אם מאושרת לארבעה גברברים מתוכם תאומים אספרגרים</p>	<p>סדנה מס' 17 קטרין פרנקל "אבל אני תמיד נשאר אני" — סוגיות של זהות בטיפול באומנות בקבוצת נוער על הספקטרום</p>
<p>סדנה מס' 20 שושי אופיר וחמוטל אנדי כלים ליצירת קשר עם ילד בספקטרום האוטיסטי מעולם הליצנות הרפואית</p>	<p>סדנה מס' 19 אמיר איבגי "דרמה דרמה דרמה" משחק כגשר לתקשורת בין אישית</p>

'אסופת מאמרים'

לכבוד הכנס ה-14 של "מדברים אוטיזם" מעגלי בגרות וזהות אוטיסטית, הופקה חוברת "אסופת הרצאות נבחרות 2016".

חוברת המאמרים מאגדת בתוכה ממיטב ההרצאות שניתנו מעל בימת הכנס בשנים האחרונות. החוברת כוללת הרצאות בנושאים: חרדה ואוטיזם, טיפול בהבעה דרך הקלדה, התערבות והדרכה בגנים תקשורתיים, ויסות רגשי למטפלים באמצעות מיינדפולנס, מסע התפתחות אישי של מטפלת בילדים על הספקטרום, מיניות וחרדה, טיפול בסביבת המים, מעורבות הורים, רכישת מיומנויות חברתיות ועוד. חוברת זו תצא לאור במהדורה חד פעמית. ניתן לרכוש אותה יחד עם דמי ההרשמה עבור הכנס.

שם משפחה: _____ שם פרטי: _____

כתובת: _____ מייל: _____

טלפון/נייד: _____ כתובת דוא"ל: _____

מועד אחרון להרשמה מוקדמת 15.9.2016 לא יינתנו הנחות בהרשמה מאוחרת

* מספר המקומות לסדנאות מוגבל.

- פתיחת הסדנאות מותנית במספר הנרשמים.
- במידה ולא ייוותרו מקומות פנויים לסדנאות תימסר על כך הודעה טלפונית והודעה במייל, והצ'קים ייגרסו.
- עלות סטודנט מתייחסת לתלמידי תואר ראשון, ומותנית בשליחת צילום תעודת סטודנט.
- הודעה על ביטול ההשתתפות יש לשלוח באמצעות מכתב למייל בלבד:
autism.confer@gmail.com עד ל-15.9.16. למבטלים השתתפות עד למועד זה יוחזרו דמי השתתפות, פחות 90 ש"ח דמי טיפול. לאחר תאריך זה לא יוחזרו כספים!

ביום ו' ניתן להירשם לסדנה אחת או לשתי סדנאות, אחת מכל סבב. השיבוץ ייעשה על פי ההעדפה שתציין, על בסיס "כל הקודם זוכה". במידה שאף אחת לא תהיה פנויה, אנו ניצור קשר טלפוני. אנא ציינו שלוש עדיפויות.

	סבב ראשון	סבב שני
עדיפות 1	סדנה מס': _____	סדנה מס': _____
עדיפות 2	סדנה מס': _____	סדנה מס': _____
עדיפות 3	סדנה מס': _____	סדנה מס': _____

אופן התשלום

1. **בכרטיס אשראי:** הרשמה דרך האתר בכתובת: <http://autismtalk.israelweb.co.il>
לתשלום בכרטיס אשראי יש להתקשר: 052-2465749.
ההרשמה מאובטחת על ידי חברות האשראי.

2. בצ'ק:

□ רצ"ב צ'ק על סך _____ ש"ח שמספרו _____

עבור: מליאה | סדנה אחת | שתי סדנאות | סדנה ומליאה | 2 סדנאות ומליאה |
חברת אסופת הרצאות (הקף את הבחירה)

עבור: נרשם רגיל | הורה/סטודנט | אוטיסט | הרשמה מאוחרת (הקף את הבחירה)
את הצ'ק יש לרשום לפקודת "כנסים התפתחותיים" ולשלוח בדואר יחד עם טופס ההרשמה.

כתובת למשלוח: כנסים התפתחותיים, מען מיכאל, ת.ד. 523, ד.ג. מנשה 50873.

עלויות השתתפות

יום	פעילות	עד 15.9.16	סטודנט BA והורים 15.9.16	אוטיסטים	אחרי 15.9.16 מחיר אחיד לכולם
חמישי	מליאה	180	150	80	240
שישי	סדנה אחת	170	150	80	230
שישי	2 סדנאות	300	260	120	360

לקראת הכנס הקרוב הושקה חוברת שלישית בסדרת אסופת הרצאות נבחרות. ניתן להזמין ולשלם מראש במחיר של 60 ש"ח ולקבל ביום הכנס. ברכישה ביום הכנס המחיר יהיה 80 ש"ח במידה וישארו חוברות.

ליצירת קשר:

אנו מזמינים אתכם להתעדכן בדף הפייסבוק שלנו "מדברים אוטיזם 2016"

ובאתר החדש: <http://autismtalk.israelweb.co.il>

למקרים דחופים: גילה — 0542371313 אם אין מענה נא לשלוח SMS